

ZARZĄDZENIE NR.....⁴
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w Lublinie
z dnia ...¹⁰...lipca 2020 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Machnowska Góra”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt.2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.)

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na jeden rok zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Machnowska Góra”, zwanego dalej „rezerwatem”.

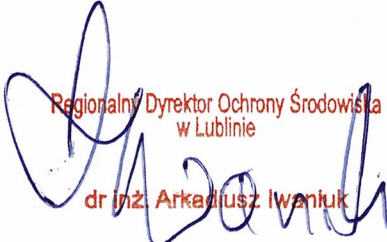
§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków, które są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów i gatunków roślin, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia;
- 3) wskazanie obszarów objętych ochroną czynną.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Lublinie i Naczelnik Wydziału Spraw Terenowych III w Zamościu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie
dr inż. Arkadiusz Iwanik

Załącznik nr 1

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

L.p.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
1.	Zarastanie murawy kserotermicznej roślinnością krzewiastą, prowadzące do pogarszania się warunków siedliskowych rzadkich gatunków roślin kserotermicznych.	Zahamowanie procesu sukcesji ekologicznej poprzez przywrócenie ekstensywnego użytkowania tych terenów.
2.	Tworzenie się warstwy nierozłożonych szczątków roślinnych – tzw. wołoku stepowego. Utrudnia to lub uniemożliwia kiełkowanie rosnących tu gatunków kserotermicznych. Niekorzystne zmiany składu gatunkowego murawy kserotermicznej.	
3.	Inwazja na teren rezerwatu barszczu Sosnowskiego i nawłoci kanadyjskiej. Niekorzystne zmiany składu gatunkowego murawy kserotermicznej.	Zahamowanie procesu rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych na obszarze rezerwatu przyrody

Załącznik nr 2

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz gatunków roślin i zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

L. p.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Wypas owiec o maksymalnej obsadzie wynoszącej 21 sztuk fizycznych = 2,10 DJP	14 ha	Nadleśnictwo: Tomaszów obręb: Lubycza Królewska leśnictwo: Leliszka oddział: 55a, 55d
2.	Selektywna wycinka odrostów drzew i krzewów, głównie tarniny <i>Prunus spinosa</i> i derenia świdwy <i>Cornus sanguinea</i> , porastających	platy o powierzchni 0,20 ha	Nadleśnictwo: Tomaszów obręb: Lubycza Królewska leśnictwo: Leliszka oddział: 55a, 55d

	zbocze kserotermiczne. Usunięcie uzyskanej biomasy poza obszar rezerwatu przyrody.		
3.	Ręczne usuwanie obcych dla flory polski gatunków roślin, m.in. barszczu Sosnowskiego <i>Heracleum sosnowsky</i> i nawłoci kanadyjskiej <i>Solidago canadensis</i> . Usunięcie uzyskanej biomasy poza obszar rezerwatu przyrody.	płaty o powierzchni 0,10 ha	Nadleśnictwo: Tomaszów obręb: Lubycza Królewska leśnictwo: Leliszka oddział: 55a, 55d

 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
 w Lublinie
 dr inż. Arkadiusz Iwanicki

UZASADNIENIE

do zarządzenia nr...4...

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie
z dnia ..10...lipca 2020 r.

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie w sprawie zadań ochronnych wynika z art. 22 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.) zgodnie, z którym dla rezerwatów przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze zarządzenia, zadania ochronne.

Rezerwat przyrody „Machnowska Góra” o powierzchni 25,3 ha został utworzony na podstawie rozporządzenia Wojewody Lubelskiego z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. woj. lubelskiego Nr 213 poz. 4044 z 2003 r.) w celu ochrony ze względów naukowych i dydaktycznych, zbiorowisk kserotermicznych z licznymi chronionymi gatunkami flory i fauny.

Ze względu na występowanie siedlisk z załącznika I Dyrektywy 92/43/EWG (6210 murawy kserotermiczne), obszar rezerwatu w całości wchodzi w skład ostoi Natura 2000 Żurawce PLH060029.

Murawy kserotermiczne są siedliskami półnaturalnymi, które zostały wykształcone i utrzymują się dzięki działalności człowieka. W przeszłości miejsca trudne do zaorania, na przykład strome zbocza, były wykorzystywane jako pastwiska. Wypas hamował naturalne procesy sukcesji i sprzyjał rozwojowi światłolubnych gatunków. Na skutek zaprzestania użytkowania murawy zarastają drzewami i krzewami, co powoduje przede wszystkim zmniejszenie nasłonecznienia i wzrost wilgotności podłoża. Ponadto, gromadzący się wojłok (nierozłożone szczątki roślin) zwiększa żyzność podłoża i uniemożliwia kiełkowanie wielu gatunków roślin murawowych.

Ochrona muraw kserotermicznych wymaga więc utrzymania otwartego charakteru terenu, poprzez wykaszanie oraz usuwanie roślinności krzewiastej i drzewiastej.

W latach 2010-2012 Klub Przyrodników realizował zabiegi ochrony czynnej muraw kserotermicznych w rezerwacie w ramach projektu Life + „Ochrona muraw kserotermicznych w Polsce – teoria i praktyka”. Prowadzono wówczas prace polegające na wycince drzew (m.in. sosny czarnej) oraz krzewów (śliwy tarniny, ligustru pospolitego, szakłaka pospolitego), a także nalotów gatunków drzewiastych (jesionu wyniosłego, brzozy brodawkowatej, robinii akacjowej, sosny zwyczajnej). W lokalizacjach, gdzie prowadzono wycinkę przeprowadzono wygrabienie warstwy igliwia i mchu, nagromadzonej pod okapem drzew, wpływającej niekorzystnie na proces odtwarzania się murawy kserotermicznej oraz usunięcie biomasy poza teren rezerwatu. Ponadto, prowadzono oczyszczenie (wycinanie lub ręczne wyrywanie) płatów muraw kserotermicznych z luźnego nalotu krzewów (śliwy tarniny, derenia świdwy, ligustru pospolitego, szakłaka pospolitego, głogów) oraz siewek drzew (jesionu wyniosłego, gruszy pospolitej, czereśni ptasiej, brzozy brodawkowatej, robinii akacjowej, klonów, topól, sosen i dębów). Wykonano również prześwietlanie jałowczysk polegające na usunięciu samosiewu drzew liściastych, sosny zwyczajnej, sliwy tarniny, derenia świdwy, ligustru pospolitego, miejscowo także jałowca pospolitego oraz usunięcie pozyskanej biomasy poza teren rezerwatu.

W roku 2015 wykonano prace polegające na odtworzeniu otwartego charakteru murawy kserotermicznej poprzez:

- 1/ wycinkę odrostów drzew i krzewów (takich jak np.: tarnina *Prunus spinosa*, wiśnia wonna *Cerasus mahaleb*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, jeżyna *Rubus* z obszaru murawy kserotermicznej na powierzchniach: 1,6 ha i 3,5 ha;
- 2/ usunięcie siewek sosny pospolitej *Pinus silvestris* z obszaru murawy kserotermicznej poprzez wrywanie na powierzchni ok. 1 ha w północnej części rezerwatu;
- 3/ wycinkę robinii akacjowej *Robinia pseudoacacia* rosnącej w zwarcu 100% w środkowej części rezerwatu od strony północnej na powierzchni ok. 0,6 ha.

Natomiast pozostawiano krzewy dzikich róż oraz krzewy jałowca pospolitego *Juniperus communis*.

Zabiegi te były realizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie w ramach projektu pn. „Wspieranie działań na rzecz różnorodności biologicznej poprzez zapewnienie właściwego stanu ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz działania edukacyjno-informacyjne” finansowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Następnie, w roku 2018 niniejsze prace były kontynuowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie w ramach projektu pn. "Lubelska Natura 2000 - wdrażanie planów zadań ochronnych" w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Jednakże, na skutek postępującej sukcesji roślinności na obszarze muraw kserotermicznych i biorąc pod uwagę charakter półnaturalny siedlisk kserotermicznych, konieczna jest kontynuacja działań ochronnych.

W związku z powyższym w rezerwacie przyrody „Machnowska Góra” zaplanowano prowadzenie wypasu owiec, wycinkę odrostów drzew i krzewów oraz usuwanie obcych dla flory polski gatunków roślin, m. in. barszczu Sosnowskiego i nawłoci kanadyjskiej.

Wypas owiec jest najbardziej zalecaną metodą ochrony muraw kserotermicznych. Zwierzęta gospodarskie, zgryzając roślinność wybierają rośliny miękkolistne, a omijają te o budowie kseromorficznej. W związku z tym wypas prowadzi do uregulowania składu gatunkowego muraw kserotermicznych - wyeliminowania ekspansywnych gatunków łąkowych i ruderalnych, a pozostawienia kserotermicznych. Ponadto zwierzęta, podczas wypasu, wzruszają powierzchnię gleby niszcząc, zwartą miejscami, warstwę martwych roślin, która negatywnie wpływa na rozwój gatunków kserotermicznych oraz odsłaniając fragmenty nagiej ziemi. Ułatwia to dostęp światła do niższych partii runa i rozwój światłolubnych roślin murawowych, a także uruchomienie banku nasion w glebie. Poza tym zwierzęta gospodarskie w naturalny sposób ograniczają rozprzestrzenianie się krzewów oraz drzew. Pozostawiają bardziej zwarte i starsze zarośla, a zgryzają otwarte powierzchnie muraw, co prowadzi do powstania dynamicznej mozaiki siedlisk kserotermicznych.

Wypas prowadzony będzie pod opieką pasterza. Ponadto, wypasany teren będzie odgraniczony specjalnym ogrodzeniem dla owiec o wysokości 90 cm z pastuchem elektrycznym. Rośliny kwitnące w momencie wypasu będą zabezpieczane przed zgryzaniem przez owce poprzez ogradzanie ich siatką.

Wypasy objęte będą nadzorem botanika, który będzie czuwał nad stopniem zgryzania murawy przez owce.

Wypasy owiec będą prowadzone w terminie lipiec - październik 2020 roku.

Ponadto, w rezerwacie przyrody „Machnowska Góra” zaplanowano selektywną wycinkę odrostów drzew i krzewów, głównie tarniny *Prunus spinosa* i derenia świdwy *Cornus sanguinea*, porastających murawy kserotermiczne. Bezwzględnie pozostawiane mają być krzewy dzikich róż.

Uzyskana w trakcie pracy biomasa będzie usunięta poza obszar rezerwatu i zagospodarowana zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Prace wycinkowe, ze względu na okres lęgowy ptaków, będą realizowane w terminie po 1 września 2020 roku.

W roku 2020 w rezerwacie przyrody „Machnowska Góra” zaplanowano prace mające na celu zahamowanie procesu rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych na obszarze rezerwatu poprzez ręczne usuwanie obcych dla flory polski gatunków roślin, m. in. barszczu Sosnowskiego *Heracleum sosnowsky* i nawłoci kanadyjskiej *Solidago canadensis*.

Gatunki te stanowią bardzo poważne zagrożenie dla cennej roślinności kserotermicznej.

Uzyskana biomasa będzie usunięta poza obszar rezerwatu i zagospodarowana zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Realizacja niniejszych zadań ochronnych przyczyni się do utrzymania właściwego stanu ochrony rezerwatu „Machnowska Góra”, objętego jednocześnie ochroną jako specjalny obszar ochrony siedlisk Żurawce PLH060029.

Zaplanowane zabiegi ochronne wpisują się w zadania ochronne obszaru Natura 2000 Żurawce PLH060029 ustanowione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 3 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Żurawce PLH060029 (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2014 r. poz. 4161), zmienionym zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 13 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2016 r. poz. 1521).

Niniejsze zadania ochronne będą realizowane przez Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze w ramach projektu pn. „Wypas muraw kserotermicznych w powiecie tomaszowskim w 2020 r.” współfinansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

Szczegółowe warunki oraz terminy realizacji poszczególnych zadań będą każdorazowo uzgadniane z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Lublinie oraz Nadleśnictwem Tomaszów.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie
dr inż. Arkadiusz Iwanuk

